

5. Přílohy

A.1 Výsledky: občanské hodnoty a úplná doporučení

Osm občanských hodnot a zásad rozvoje žádoucích a spravedlivých evropských virtuálních světů

ZDRAVÍ Základním pilířem rozvoje a využívání virtuálních světů musí být tělesné i duševní zdraví lidí.
UDRŽITELNOST Vytváření a využívání virtuálních světů musí být šetrné k životnímu prostředí.
TRANSPARENTNOST 1. Lidé, jejich osobní údaje a duševní i tělesné zdraví musí být chráněni transparentními předpisy . 2. Využívání údajů (třetími stranami) musí být transparentní.
BEZPEČNOST A OCHRANA Evropští občané musí mít zajištěnu bezpečnost a ochranu mimo jiné z hlediska ochrany údajů a prevence manipulace s údaji a jejich krádeže.
VZDĚLÁVÁNÍ A GRAMOTNOST V centru rozvoje virtuálních světů musí stát vzdělávání, zvyšování informovanosti a dovednosti týkající se toho, jak virtuální světy využívat.
INKLUZIVNOST Všem občanům musí být zajištěna stejná přístupnost – nehledě na věk, příjem, dovednosti, dostupnost technologií, zemi atd.
SVOBODA VOLBY Jednotlivci musí mít možnost si svobodně zvolit, zda virtuální světy budou využívat – aniž by ti, kteří je nevyužívají, byli znevýhodněni.
ZAMĚŘENÍ NA ČLOVĚKA Technologický vývoj a regulace virtuálních světů musí být ve prospěch potřeb, práv a očekávání uživatelů a musí je respektovat.

Níže jsou uvedeny výsledky cvičení zaměřeného na hodnoty, které proběhlo na třetím setkání v rámci panelové diskuse občanů v pátek 21. dubna. V tomto cvičení měli občané přiřadit ke každému z dvanácti témat, na jejichž základě měla být vypracována konečná doporučení, dvě z osmi občanských hodnot a zásad (viz výše). Cílem bylo, aby účastníci při diskusích o doporučeních navázali na úkoly týkající se hodnot a zásad, které plnili předtím. Nejedná se o oficiální výstup panelové diskuse, ale o krok, v němž se účastníci měli zamyslet a „nalézt souvislosti“ mezi třemi úrovněmi jejich zadání: hodnotami, zásadami a opatřeními.

Č.	Téma	Související hodnota
1	virtuální světy v zaměstnání a na trzích práce	vzdělávání a gramotnost, zdraví, udržitelnost
2	podpora inovací a vývoje virtuálních světů	vzdělávání a gramotnost, udržitelnost, transparentnost
3	veřejné a soukromé: hodnocení a registrace virtuálních světů	bezpečnost a ochrana, zaměření na člověka, zdraví
4	údaje ve virtuálních světech: jejich využívání a ochrana	bezpečnost a ochrana, zaměření na člověka, vzdělávání a gramotnost
5	ústřední orgán a policie zabývající se virtuálními světy	bezpečnost a ochrana, zaměření na člověka, vzdělávání a gramotnost
6	vzdělávání a učení se o virtuálních světech	udržitelnost, zdraví, vzdělávání a gramotnost
7	udržitelnost životního prostředí a klimatu	transparentnost, inkluzivnost, vzdělávání a gramotnost
8	dopady na zdraví a program výzkumu v oblasti virtuálních světů	inkluzivnost, vzdělávání a gramotnost, udržitelnost
9	sdílení informací a informovanost	zaměření na člověka, udržitelnost, bezpečnost a ochrana
10	digitální identita ve virtuálních světech	bezpečnost a ochrana, zaměření na člověka, svoboda volby
11	konektivita a přístup k virtuálním světům	zdraví, svoboda volby, udržitelnost
12	mezinárodní spolupráce a normy	zaměření na člověka, bezpečnost a ochrana, zdraví

Konečná doporučení

Téma: virtuální světy v zaměstnání a na trzích práce

Doporučení č. 1

Trhy práce v rámci evropských virtuálních světů

Doporučení

Doporučujeme, aby byly na základě stávajících právních předpisů členských států upravujících trh práce, které by posloužily jako výchozí bod, posouzeny a případně upraveny a harmonizovány právní předpisy týkající se evropských virtuálních světů.

Kdo

Toto doporučení je zaměřeno na subjekty, které chtějí získat přístup na evropský virtuální trh práce.

Jak

Zmíněné právní předpisy se týkají například rovnováhy mezi pracovním a soukromým životem, práva občanů na přestávky a odpojení se, pomoci při ztrátě zaměstnání v důsledku existence virtuálních světů či inkluze občanů (tj. začleňování osob se zdravotním postižením a osob, které nemají dostatečné digitální kompetence).

Tyto právní předpisy by měly zemím, které nedodržují pracovní právo EU, omezit přístup na trh EU. Subjekty z těchto zemí by tak v zájmu ochrany evropských pracovníků a zachování jednotného trhu nemohly na jednotném evropském trhu poskytovat metaverzální služby (tj. provoz a monitorování).

Odůvodnění

Toto doporučení byste měli podpořit, protože ochrání evropský trh práce. Jeho cílem je hájit některé evropské hodnoty a zásady, jež se týkají pracovních práv a ochrany. Také zajistí, aby byly přísné evropské pracovní normy dodržovány a prosazovány na celém světě.

Doporučení č. 2

Vytvoření harmonizované odborné přípravy na práci ve virtuálních světech

Doporučení

Doporučujeme, aby byly s cílem dosáhnout rovnosti a inkluze všech Evropanů zajištěny odborná příprava a prohlubování dovedností, které by byly zaměřeny na virtuální světy a financovány z evropských zdrojů a harmonizovány v celé Evropské unii.

Kdo

Cílem tohoto doporučení je chránit evropské pracovníky.

Jak

Navrhujeme harmonizaci odborné přípravy ve všech evropských členských státech. Odborná příprava by měla mít ve všech evropských zemích obecně stejný obsah a řídit se stejným rámcem, přičemž by měla zohledňovat vnitrostátní souvislosti. Mělo by existovat osvědčení a vzájemné uznávání kvalifikací.

Odůvodnění

Toto doporučení byste měli podpořit, protože zaručí, že pracovníci virtuální světy přijmou. Chceme chránit evropský trh práce a zachovat evropská pracovní místa. Pracovníkům, jejichž pracovní místa přestanou být v souvislosti s virtuálními světy potřebná, by měla být poskytnuta dostatečná odborná příprava, podpora a rekvalifikace, aby se nové realitě mohli přizpůsobit.

Téma: podpora inovací a vývoje virtuálních světů

Doporučení č. 3

Pravidelný přezkum stávajících pokynů EU, které jsou relevantní pro virtuální světy

Doporučení

Doporučujeme, aby byly pravidelně přezkoumávány a aktualizovány stávající pokyny EU týkající se etických a technických norem a aby byly přizpůsobovány a používány ve vztahu k virtuálním světům.

Kdo

Za přezkum odpovídá Evropská komise, konkrétně GŘ pro komunikační sítě, obsah a technologie (GŘ CNECT). V rámci přezkumu je třeba zohledňovat stanoviska odborníků. Výsledky jsou nakonec předloženy ke schválení Evropskému parlamentu.

Jak

První krok: vymezení odpovědnosti v rámci GŘ CNECT.

Druhý krok: GŘ CNECT určí, které pokyny jsou z hlediska přezkumu relevantní a důležité.

Třetí krok: přezkum určených pokynů s přihlédnutím ke stanoviskům odborníků.

Čtvrtý krok: vypracování návrhů úpravy těchto pokynů.

Pátý krok: předložení návrhů Evropskému parlamentu ke schválení.

Celý proces se pravidelně opakuje v rozmezí nejvýše dvou let.

Odůvodnění

Občané neposkytli žádné odůvodnění.

Doporučení č. 4

Finanční podpora vývoje virtuálních světů

Doporučení

Doporučujeme, aby bylo zavedeno evropské spolufinancování, díky němuž se bude rozvíjet udržitelné a na uživatele orientované budování a rozšiřování virtuálních světů.

Kdo

Evropská komise po schválení Evropským parlamentem.

Jak

První krok: vymezení kritérií podpory.

Druhý krok: poskytnutí finančních prostředků.

Odůvodnění

Občané neposkytli žádné odůvodnění.

Téma: veřejná a soukromá oblast: hodnocení a registrace virtuálních světů

Doporučení č. 5

Participativní fóra zaměřená na společný vývoj, předpisy a normy

Doporučení

Doporučujeme, aby společnosti, výzkumní pracovníci a EU úzce spolupracovali na tom, aby byly virtuální světy vyvíjeny a regulovány v souladu s hodnotami EU.

Kdo

Vedení by se měla ujmout Evropská komise.

Jak

K projednávání jednotlivých témat, jako je vzdělávání, duševní zdraví atd., by se měly setkávat různé skupiny odborníků (výzkumní pracovníci, zúčastněné strany, normotvůrci, úředníci, ale i uživatelé). Tato spolupráce by měla být institucionalizována, což by zahrnovalo pravidelná a dobře připravená setkání, k nimž by byly podklady poskytovány předem, a také online výměnu informací o daných tématech. V rámci spolupráce by rovněž EU mohla poskytovat financování začínajícím podnikům a dalším subjektům na to, aby vyvíjely virtuální světy

v souladu s hodnotami EU, jako je bezpečnost a ochrana (údajů), zdraví, humanismus, transparentnost, rovný přístup a svoboda.

Odůvodnění

Společné právní předpisy zaručují všem občanům EU spravedlivé a bezpečné možnosti, jak využívat virtuální světy a zapojovat se do nich.

Doporučení č. 6

Certifikace společností a uživatelů pro účely virtuálních světů

Doporučení

Doporučujeme zřídit orgán EU nebo instituci EU, které by na základě hodnot EU vydávaly virtuálním světům a jednotlivcům certifikáty, tyto certifikáty ověřovaly a prováděly pravidelnou kontrolu certifikovaných virtuálních světů a uživatelů.

Kdo

Orgán by měla zřídit EU a měly by do něj být zapojeny společnosti a soukromý sektor.

Jak

Certifikáty by byly založeny na společných normách, které je třeba vymezit. Mohly by být zavedeny různé certifikáty podle úrovně používání virtuálního světa. V oblasti her by například platily jiné normy než v elektronickém bankovníctví, a proto by byly odlišné i certifikáty. Certifikáty by také mohly dokládat přístupnost například pro nevidomé. Do tvorby norem by měli být zapojeni odborníci, kteří by rovněž měli určit dobu, po kterou by se certifikáty měly přezkoumávat.

Odůvodnění

Nezávislý orgán by zaručil, že by v souvislosti s virtuálními světy, které občané využívají, byly uplatňovány hodnoty EU.

Téma: údaje ve virtuálních světech: jejich využívání a ochrana

Doporučení č. 7

Uživatelsky přívětivá „chodba“ nebo „brána“ v metaverzu vedoucí k udělení souhlasu k vybranému způsobu využití údajů

Doporučení

Doporučujeme, aby byl zaveden uživatelsky přívětivý standardizovaný mechanismus, který by zajistil transparentnost ohledně údajů (kdo údaje shromažďuje, k čemu se používají, jak se uchovávají a s kým jsou sdíleny) a prostřednictvím něhož by byl udělován výslovný souhlas k jejich využívání.

Kdo

Veřejný subjekt nebo subjekt financovaný z veřejných prostředků na úrovni EU, například některý z již existujících subjektů: nejvhodnější by mohl být některý ze subjektů při Evropském parlamentu, který představuje formu přímého zastoupení.

Jak

Je třeba vysvětlit, jaké údaje se od uživatelů na virtuálních platformách shromažďují a jak se následně sdílejí a využívají. Před vstupem na platformu by například barevně označené „dveře“ ve virtuálním 3D světě jasně signalizovaly, jak budou údaje využity (červené dveře by znamenaly, že mohou být ve velké míře sdíleny citlivé údaje). Lidé by tam, kde je to možné, měli mít možnost si zvolit, jak budou jejich údaje využity. Takový mechanismus by měl být společnostmi používán povinně a měl by být standardizovaný: k tomu jsou potřeba nové předpisy a vzorový mechanismus, který vytvoří EU a který společnosti budou muset používat.

Odůvodnění

Využívání údajů nemůžeme zcela zabránit – mělo by to dramatický dopad na konkurenceschopnost podniků. Zároveň reálně nemůžeme libovolně odmítat informace poskytnout, protože všechny aktivity se v metaverzu nějakým způsobem zpracovávají. Údaje by se však měly využívat až po udělení souhlasu. Abychom ho aktivně mohli vyslovit, potřebujeme mít jasno v tom, jaké údaje se využívají a jak.

Otázka vyžadující řešení: jak naložit s údaji, které již byly společnostem v minulosti dobrovolně poskytnuty a jsou potřebné pro účely inovací a marketingu?

Téma: ústřední orgán a policie zabývající se virtuálními světy

Doporučení č. 8

Policie, která bude mít působnost a zajišťovat ochranu ve virtuálních světech

Doporučení

Doporučujeme, aby byl zřízen mezinárodní policejní orgán se specializovanými a vyškolenými pracovníky – musí to být orgán, který bude spolupracovat s dalšími orgány, jako je Europol a vnitrostátní orgány.

Jak

Rozlišujeme tři oblasti působnosti: tytéž „klasické“ trestné činy jako v reálném světě, nežádoucí chování, které se rozšířilo ve virtuálních světech (nenávist, šikana atd.), a ochranu osob před vlastním jednáním. V případě druhé uvedené kategorie bychom osobu dopouštějící se protiprávního jednání měli nejprve podpořit v tom, aby se ze svých chyb poučila. Pokud v daném jednání pokračuje, je třeba bez prodlení postupnými kroky zasáhnout. V určitém okamžiku by se mělo přikročit k potrestání (od pozastavení činnosti až po konečné vyloučení). Pokud jde o ochranu, měla by vždy policie toho, o kom zjistí, že se svým jednáním (například závislostí) ohrožuje, o tomto poučit. Policie bude prostřednictvím tohoto dohledu řešit problémy a předcházet jejich vzniku. Chceme také připomenout náš první cíl, kterým je prevence pomocí vzdělávání (například pomocí učení, jak tyto nástroje používat bezpečně).

Odůvodnění

Všechny pravomoci by neměla mít jedna organizace. Uvedené úkoly nemůže plnit soukromá organizace – úkoly policie musí vykonávat orgány veřejné moci. Faktor spolupráce je stěžejní ve vztahu k otázkám transparentnosti, vzájemné kontrole a respektování vnitrostátních organizací (každá země má vlastní policii). Mezinárodní faktor je též nezbytný, protože online nástroje, jako jsou virtuální světy, nemají hranice a musíme proto spolupracovat.

Doporučení č. 9

Umělá inteligence jako podpora policie ve virtuálních světech

Doporučení

Doporučujeme, aby byla v metaverzu na podporu policie při prevenci a potírání trestných činů a při kontrole dění ve virtuálních světech využívána umělá inteligence (UI).

Kdo

Nezávislý evropský orgán veřejné moci, například ústavní soud, by měl stanovit a prosazovat etické zásady umělé inteligence.

Jak

Etické zásady, které uvedenou UI definují, by se měly podobat ústavě v demokracii. Tato ústava se bude řídit demokraticky stanovenými etickými zásadami (aby se předešlo riziku, že bude stvořen „velký bratr“ – musíme zabránit tomu, aby UI ovlivňovala chování). Tyto zásady musí být dlouhodobě platné a nesmí na ně mít přímý vliv žádná strana nebo osoba, která je u moci.

Odůvodnění

Zásadní je, aby UI policii pomáhala, ale nenahrazovala ji. Pokud jde o naše další doporučení, je rovněž důležité, aby tato UI byla financována z veřejných prostředků, byla ve veřejném vlastnictví a byla veřejně spravována. Nemůže ji mít na starost žádná soukromá společnost. Pokud ji budeme chtít vyvinout a budeme potřebovat znalosti soukromých společností, můžeme s nimi za tímto účelem uzavřít smluvní vztah. Tyto společnosti se potom při práci budou přísně držet předem stanovených etických zásad. UI je užitečná v tom, že policii umožňuje konat rychle, přičemž je jen jedním z mnoha nástrojů.

Téma: vzdělávání a učení se o virtuálních světech

Doporučení č. 10

Vzdělávání učitelů v oblasti virtuálních světů a digitálních nástrojů

Doporučení

Doporučujeme, aby se učitelům v EU dostalo odborné přípravy v oblasti 1) praktického používání digitálních nástrojů, 2) rizik, bezpečnosti a etických aspektů virtuálních světů a 3) nových možností výuky s využitím virtuálních světů.

Kdo

EU se zaměří na členské státy a školy s cílem zlepšit vzdělávání studentů.

Jak

EU by měla vydat důrazné pokyny, v nichž by členské státy vyzvala, aby do vnitrostátního vzdělávání učitelů zařadily „předměty zaměřené na virtuální světy a digitální nástroje“. Učitelé by také měli absolvovat povinné „doškolovací“ kurzy, po jejichž absolvování by získali certifikát EU (podle vzoru jazykových certifikátů). Tato povinná odborná příprava by měla být přizpůsobena všem věkovým kategoriím a měla by zahrnovat tato témata: etiku, bezpečnost na internetu, ovládání digitálních nástrojů a výukové možnosti, jež skýtají virtuální světy. Tyto programy odborné přípravy by členskými státy měla poskytnout EU. Uvedené nástroje a výukové možnosti doplňují školní osnovy a nemají nahradit jiné předměty.

Odůvodnění

Vzdělávání učitelů má zajistit, aby učitelé od samého počátku byli schopni žáky vzdělávat a zvyšovat informovanost mladých lidí. Pomáhá také zmenšovat digitální propast mezi učiteli a žáky. Jsme přesvědčeni, že bezpečné chování na internetu a bezpečné využívání virtuálních světů je třeba vyučovat již na základní škole. EU proto musí členské státy motivovat k tomu, aby uvedenou odbornou přípravu učitelů zařadily a poskytovaly pobídky prostřednictvím certifikace EU. EU by měla zajistit program odborné přípravy, aby se vytvořil standardizovaný systém.

Doporučení č. 11

Volný přístup všech občanů EU k informacím o digitálních nástrojích a k virtuálním světům

Doporučení

Doporučujeme, aby EU všem občanům zaručila volný a snadný přístup k relevantním informacím o digitálních nástrojích a virtuálních světech.

Kdo

EU zajistí všem občanům.

Jak

Doporučujeme, aby byl spuštěn komunikační systém, který by využíval tradiční média (televizní reklamy, billboardy), a byla vytvořena zvláštní platforma. Na této „platformě evropských virtuálních světů“ by se měly soustředit a standardizovat relevantní informace týkající se digitálních nástrojů a virtuálních světů. Uvedené informační zdroje musí zvyšovat informovanost o rizicích virtuálních světů a vyzdvihovat výhody těchto nových technologií.

Odůvodnění

Je důležité, aby EU usilovala o standardizaci znalostí a přístup k virtuálním světům a digitálním nástrojům v celé EU. Mnoho občanů je stále při používání těchto platform zranitelných a vystavených lidem, kteří mají špatné úmysly.

Téma: udržitelnost životního prostředí a klimatu

Doporučení č. 12

Vytvoření oběhových virtuálních světů: práva a odpovědnost občanů a odvětví

Doporučení

Doporučujeme, aby byly připraveny akce zaměřené na zvýšení informovanosti o environmentální stopě a bylo zajištěno, že zařízení potřebná k využívání virtuálních světů budou součástí oběhového hospodářství. Průmyslovým aktérům musí být právními předpisy týkajícími se virtuálních světů uložena povinnost vyrábět zařízení, která lze recyklovat/opravit, a omezit problémy související s jejich zastaráváním.

Kdo

- Evropská komise (vymezí rámec),
- členské státy / regiony (realizují akce ke zvýšení informovanosti),
- evropští občané (všech věkových kategorií, jelikož právě na ně jsou tato opatření zacílena),
- společnosti vyrábějící zařízení pro virtuální světy (začlení zásady oběhového hospodářství do svého obchodního modelu).

Jak

S akcemi ke zvýšení informovanosti je konkrétně třeba začít ve školách. Evropská komise musí poskytnout rámec, který zajistí lepší přístup k informacím o virtuálních světech, tak aby členské státy a regiony musely vzdělávací programy zavést.

Mohly by například zřídit vzdělávací střediska, která by poskytovala kurzy a vydávala certifikáty (na základě složení „zkoušky“ jako u řidičského průkazu), jejichž získáním by účastníci kurzů prokazovali, že jsou informováni o dopadu virtuálních světů na životní prostředí. Lidé by měli absolvovat kurz a ti z nich, kteří se chtějí dozvědět více, by k tomu měli dostat příležitost. Proto je nutné zajistit, aby byly informace snadno přístupné.

Informační kampaně vždy budou užitečné, ale musí na ně navazovat závazné nástroje, jako jsou například předpisy. Je nezbytné poskytnout zúčastněným stranám z průmyslu čas na přípravu v podobě konkrétního přechodného období. Informační kampaně by se měly zaměřovat na spotřebitele, zatímco závazné právní předpisy na průmysl.

Odůvodnění

Evropská komise by měla připravit akce zaměřené na zvýšení informovanosti o recyklaci zařízení určených pro metaverzum, ale i o celém životním cyklu metaverza. S informováním je třeba začít velmi brzy – již v raném věku (zejména ve školách), ale je nutné se zaměřit i na seniory. Informace musí být personalizované a přizpůsobené cílové skupině.

Po těchto akcích by mělo následovat přijetí soudržných právních předpisů, které by zúčastněné strany z průmyslu přiměly vyrábět recyklovatelné/opravitelné výrobky a omezit jejich zastarávání.

Doporučení č. 13

Ekologické virtuální světy, které využívají energii z obnovitelných a transparentních zdrojů

Doporučení

Doporučujeme zavést systém sankcí a odměn pro společnosti vykonávající činnost ve virtuálních světech, aby převzaly environmentální náklady svých zařízení.

Kdo

- Evropská komise vytvoří vhodný regulační rámec.
- Členské státy poskytnou finanční pobídky, jimiž budou společnosti motivovat, aby do svých obchodních modelů zařadily udržitelnější řešení.
- Příslušné právní předpisy by měly dodržovat společnosti, které na jednotném trhu EU provozují datová centra a uchovávají údaje týkající se virtuálních světů. Na ně by se doporučení zaměřilo jako první.

Jak

Evropská komise by měla požadovat, aby společnosti, jež provozují datová centra a zařízení související s virtuálními světy, kompenzovaly spotřebovanou energii. Za tímto účelem by mohl být zaveden systém podobný trhu s uhlíkem, na jehož základě by tyto společnosti musely platit za znečištění, které vypouštějí. Na toto řešení by mohly navázat finanční pobídky, které by společnosti motivovaly k větší udržitelnosti a energetické účinnosti. Pro zajištění účinného provádění opatření by měl být vytvořen monitorovací systém.

Měla by také být navržena větší transparentnost: spotřebitelé musí mít možnost zjistit, jakou environmentální stopu používáním virtuálních světů zanechávají, a rozhodovat se na základě informací. Toho lze dosáhnout systémem hodnocení, které by společnosti uváděly na prodávaných výrobcích, aby bylo možné měřit úroveň jejich udržitelnosti, a také systémem sledovatelnosti.

Odůvodnění

Občané neposkytli žádné odůvodnění.

Téma: dopady na zdraví a program výzkumu v oblasti virtuálních světů

Doporučení č. 14

Virtuální světy – musíme společně a zodpovědně budovat zdravou budoucnost

Doporučení

Doporučujeme, aby Evropská unie zavedla intenzivní výzkumný program, který by se zabýval dopady virtuálních světů na naše zdraví.

Kdo

Každý členský stát musí na vnitrostátní úrovni ve spolupráci s některou evropskou institucí zřídit výbor odborníků. Na financování těchto výzkumných programů by se měly podílet evropské orgány a členské státy.

Nezávislí odborníci z různých oborů (psychologie, neurologie, kognitivní vědy, sociologie atd.) by mohli úzce spolupracovat s odborníky, kteří se již tématu věnují v rámci evropských orgánů, a s klíčovými zúčastněnými

stranami ze soukromého sektoru. Spolupráce by se mohla uskutečňovat v rámci specializovaného evropského sdružení, které by pořádalo pravidelná setkání.

Jak

Výzkumný program se bude muset rozšiřovat podle toho, jak se budou rozvíjet virtuální světy. Průmyslové subjekty, které tyto technologie připravují k uvedení na trh, se do něj budou muset povinně zapojit jako partneři. Mohly by také mít vlastní výzkumné programy, které by monitorovala a hodnotila Evropská unie. Veřejnost musí mít transparentní přístup k výsledkům.

Odůvodnění

Podpořte toto doporučení. Neměli bychom opakovat chyby z minulosti a potřebujeme výzkum, díky kterému porozumíme dopadům virtuálních světů na naše zdraví.

Doporučení č. 15

Ukazatele zdravých, inkluzivních, transparentních a udržitelných virtuálních světů

Doporučení

Doporučujeme zavedení ukazatelů, jejichž pomocí by bylo možné měřit dopady využívání virtuálních světů na sociální oblast, životní prostředí a na duševní a tělesné zdraví.

Kdo

Odborníci z různých oborů by vytvořili ukazatele, které by vycházely z výsledků výzkumných programů. Na základě těchto ukazatelů, které by odpovídaly evropským normám pro profesionální a individuální použití, by odborná komise vypracovala doporučení, o něž by se evropské orgány opřely při tvorbě politiky.

Orgány Evropské unie by za pomoci těchto ukazatelů mohly vypracovat politické směrnice, na jejichž základě by členské státy na vnitrostátní úrovni zavedly předpisy upravující profesionální a individuální použití. Jako vzor pro tyto politiky by mohla posloužit opatření, která již byla provedena v jiných oblastech politiky (např. zdravotní varování na tabákových výrobcích, alkoholických nápojích a drogách).

Klíčové zúčastněné strany z odvětví (např. společnosti) musí tyto evropské normy dodržovat.

Jak

Ukazatele se v průběhu času budou muset upravovat v návaznosti na provedený výzkum a také na transparentní šíření informací a otevřený přístup k nim, které musí být zajištěny. Mohly by pomoci při zavádění certifikačních norem, které by musely splnit společnosti poskytující dané služby (zvláštní důraz by byl kladen na zdraví). Týká se to společností, které poskytují nástroje pro metaverzum, a všech ostatních společností, které chtějí zajistit, aby jejich pracovníci využívali virtuální světy bezpečně a profesionálně.

Odůvodnění

Podpořte toto doporučení, protože gramotnost a informovanost nás mohou ochránit před potenciálními hrozbami, jež přináší rozšiřování virtuálních světů.

Téma: sdílení informací a informovanost

Doporučení č. 16

Virtuální světy by se měly formovat pomocí vzdělávání a informovanosti – „my dva a metaverzum“

Doporučení

Doporučujeme, aby byly vypracovány pokyny pro to, jak být digitálním občanem – pravidla správného chování ve virtuálních světech.

Kdo

EU by měla vypracovat pokyny a k tomuto účelu ustanovit panel odborníků z různých oborů složený z výzkumných pracovníků, zástupců vysokých škol, společností a vlád členských států a uživatelů metaverza. Jednotliví aktéři mají tyto úlohy:

- EU: vytvoří panel odborníků, který vypracuje pokyny a uspořádá na toto téma veřejnou diskusi, do níž budou zapojeni občané,
- vlády členských států: zajistí, aby se pokyny staly součástí vzdělávání, a obecně o nich budou informovat,
- výzkumní pracovníci / vysoké školy: budou sledovat vývoj a vydávat doporučení,
- společnosti: budou se pokyny řídit, aby zajistily bezpečnost uživatelů,
- uživatelé metaverza: občané by se měli aktivně zapojit do diskuse a tvorby směrnic a politik.

Jak

- Pokyny by měly mimo jiné obsahovat tato témata (která ještě budou doplněna): co je to metaverzum a jak by se dalo využívat,
- jak zabránit nechtěnému sdílení údajů (souborů cookie apod.),
- jak se vyhnout neúmyslně nesprávným informacím,
- povinnost poskytovat správné informace,
- jak nepoškodovat životní prostředí,
- uživatelská práva a možnosti jejich obrany,
- možná zdravotní rizika.

Pokyny by se měly šířit různými způsoby: prostřednictvím formálního vzdělávání a informačních kampaní.

Odůvodnění

Občané neposkytli žádné odůvodnění.

Doporučení č. 17

Akt upravující transparentní zabezpečení údajů – „správné údaje ve správných rukách“

Doporučení

Doporučujeme, aby byly stanoveny „podmínky“, jak mají společnosti občanům zaručit zabezpečení osobních údajů a transparentnost.

Kdo

EU by měla vytvořit rámec pro virtuální světy a ochranu a transparentnost údajů.

- EU: měla by přijmout zvláštní právní akt, jehož předmětem by byly virtuální světy (pokud již tato oblast není upravena),
- vlády členských států: měly by provést směrnici a podpořit její dodržování ze strany společností,
- výzkumní pracovníci / vysoké školy: měli by být zapojeni odborníci na právo, ekonomii, etiku a lidská práva, kteří by poskytli své poznatky a podněty,
- společnosti: měly by dodržovat stávající i nový rámec,
- uživatelé metaverza: občané by se měli aktivně zapojit do diskuse a tvorby politik.

Jak

Potřebujeme právní akt EU, který upraví, jaké osobní údaje mohou společnosti shromažďovat a využívat a jak mají informovat o tom, jak s těmito údaji nakládají.

Společnosti by o tom měly informovat stručně, jasně a srozumitelně (způsobem, který bude přístupný pro každého). Měly by poskytovat tyto informace:

- jaké údaje shromažďují,
- zda a jak budou údaje smazány,
- jak dlouho údaje uchovávají,
- jak a kde jsou údaje uloženy,
- jaké mají uživatelé možnosti si zvolit, které údaje chtějí při používání online platforem sdílet.

Odůvodnění

Občané neposkytli žádné odůvodnění.

Téma: digitální identita ve virtuálních světech

Doporučení č. 18

Rozvoj digitální infrastruktury

Doporučení

Doporučujeme, aby byl zajištěn rovný přístup k digitálním technologiím tím, že bude realizován rozsáhlý plán rozvoje infrastruktury. Tento plán by se měl soustředit na cenově dostupný a financovatelný rozvoj infrastruktury, která bude dostupná pro všechny.

Kdo

Doufáme, že v budoucnu budou mít všichni občané EU volný přístup ke kvalitnímu internetovému připojení poskytovanému soukromými společnostmi. Pokud tomu tak nebude (například ve venkovských oblastech, kde je poskytování internetového připojení pro soukromé společnosti nerentabilní), měla by iniciativu převzít EU a internetové připojení zajistit sama.

Jak

EU musí investovat do vzdělávání inženýrů, abychom měli k dispozici kvalifikovanou pracovní sílu, která je zapotřebí ke zřízení a nastavení přístupu k internetu pro všechny. Doporučení je třeba plně provést do roku 2031, ale do té doby si musíme stanovit i určité dílčí cíle. Jedním z nich je například zavedení internetu ve všech velkých městech, ve všech vzdělávacích institucích atd. v určité lhůtě.

Odůvodnění

Aby mohl vzniknout evropský virtuální svět, je třeba začít u toho, že všichni evropští občané budou mít stejné připojení. Proto je nutné realizovat plán rozvoje digitální infrastruktury na úrovni EU.

Nejsložitější otázkou je to, jak si mají EU a členské státy rozdělit odpovědnost. Měla by plán financovat a provést EU, nebo členské státy?

Navíc je k tomu, aby se přání stala skutečností, zapotřebí stanovit pevný harmonogram, a proto se skupina rozhodla stanovit konečný termín na rok 2031.

Doporučení č. 19

EU musí vypracovat předpisy týkající se digitální identity a případů, kdy se má občanům přiznat a zajistit právo na anonymitu

Doporučení

Na úrovni EU by měl být přijat předpis, který by stanovil, kdy je v digitálním světě povinné prokázat totožnost a kdy je možné zůstat v anonymitě. Možnost anonymity by měla existovat v případech, kdy se uživatel věnuje zábavě, volnočasovým aktivitám či výzkumu. Pokud je však totožnost uživatele klíčová, měl by mít povinnost provést autentizaci pomocí digitální identifikace. Příklady takových situací jsou převody peněz, přístup ke službám poskytovaným státem nebo nákup určitého zboží, u něhož je požadováno oprávnění nebo určitý věk.

Kdo

EU musí zavést předpis odpovídající světovým trendům a poskytovatelé služeb ho musí dodržovat.

EU by na mezinárodní a diplomatické úrovni měla sdílet informace s ostatními regionálními organizacemi. Členské státy budou muset na tento vývoj dohlížet a hlásit případná porušení předpisu.

Jak

Je těžké si představit, jak se má toto důležité doporučení provést. EU proto musí začít tím, že podpoří výzkum v této oblasti. Občané se kromě toho musí vzdělávat o tom, co anonymita znamená a jak jsou využívány naše údaje. Dále je důležité, aby porušení předpisů mělo pro poskytovatele služeb následky, případně aby jim za ně byly ukládány sankce.

Odůvodnění

Otázka anonymity je pro skupinu klíčová. Anonymita však představuje velmi různorodou problematiku, kterou je třeba zasadit do kontextu řady odlišných situací. Je tedy třeba zajistit určitou míru flexibility a přizpůsobivosti, aby byla zachována svoboda, vstřícnost a transparentnost.

Téma: konektivita a přístup k virtuálním světům

Doporučení č. 20

Přístupnost pro všechny – nikdo nesmí zůstat stranou

Doporučení

Doporučujeme, aby všichni občané EU měli po technické i procedurální stránce přístup k metaverzu a mohli využívat jeho možností podle svých potřeb, přání a zájmů.

Kdo

Chceme, aby se metaverzum utvářelo na základě informované spolupráce orgánů veřejné moci, soukromých subjektů a občanské společnosti. EU by měla převzít odpovědnost za to, že budou v metaverzu všem občanům EU zaručeny rovné příležitosti.

Jak

Potřebujeme institucionální a právní rámec, které zajistí bezpečné využívání a ochranu občanských práv.

Přístupnost je společnou odpovědností orgánů veřejné moci, soukromých subjektů a společnosti jako celku. Tito tři aktéři by společně měli neustále zkoumat možné dopady metaverza a udržovat rámce stále vhodné.

EU by měla usilovat o to, aby se metaverzum vyvíjelo v souladu s potřebami všech občanů (včetně marginalizovaných skupin, menšin atd.).

Doporučujeme, aby měli všichni občané EU přístup k odpovídajícím dovednostem a zařízením, díky nimž by mohli metaverzum snadno využívat.

Každý by měl mít možnost se svobodně rozhodnout, zda se zapojí do občanských platform v metaverzu, aniž by mu hrozilo vyloučení.

Odůvodnění

Jádrem tohoto doporučení jsou spravedlnost a rovnost, základní hodnoty demokratické společnosti.

V doporučení je zohledněno několik aspektů, jež souvisejí s přístupností.

Doporučení č. 21

Právní rámec k zajištění transparentnosti a ochrany všech osob v metaverzu – upřednostnění zranitelných skupin

Doporučení

Doporučujeme, aby byly vytvořeny jasné právní rámce, které by vycházely z průběžného výzkumu bezpečného a přínosného využívání metaverza.

Kdo

Právní odborníci EU a technokraté EU.

Jak

Rámce by měly zaručit ochranu zranitelných skupin (dětí, seniorů, znevýhodněných osob) před manipulací a hrozbami. Měly by vycházet z toho, jaké právní předpisy je podle pracovních skupin třeba zavést.

Rámce by měly zahrnovat předpisy týkající se průběžného výzkumu pozitivních a negativních účinků metaverza, k nimž mimo jiné patří:

- strach ze závislosti,
- dopady na zdraví,
- strach z toho, že některé skupiny/regiony budou vyčleněny nebo opomenuty,
- dopady na trhy práce.

Transparentnost a ochrana by se měly odrážet v investicích podporovaných z EU.

Odůvodnění

Ochrana občanů je nesmírně důležitá – musíme chránit:

- sebe,
- svou identitu,
- zranitelné osoby.

Naší prioritou musí být bezpečnost.

Nezbytně musí být chráněna práva všech lidí, zejména zranitelných osob.

Správná pravidla minimalizují riziko, že bude v metaverzu docházet k trestné a škodlivé činnosti.

Regulace EU má potenciál být celosvětovým příkladem/standardem.

Téma: mezinárodní spolupráce a normy**Doporučení č. 22****Označení/certifikáty EU pro aplikace virtuálních světů****Doporučení**

Doporučujeme EU, aby zavedla snadno srozumitelné a přístupné označení/certifikace pro aplikace virtuálních světů, a zajistila tak jejich bezpečnost a spolehlivost.

Kdo

EU ve spolupráci se zúčastněnými stranami, jako jsou výzkumní pracovníci, odborníci, podniky/společnosti a místní samosprávy.

Jak

Na ochranu uživatelů by se v celé Evropské unii měly zavést standardizované označení/certifikace pro aplikace virtuálních světů. Pomocí označení/certifikací by lidé měli být informováni o bezpečnosti, zabezpečení a spolehlivosti aplikací.

Označení/certifikace by měly být snadno srozumitelné (měly by mít podobu například smajlíků nebo písmen: A-B-C-D). Je důležité, aby byl každý uživatel o označení/certifikaci aplikace informován ještě předtím, než ji použije. Označení/certifikace by měly lidem sloužit jako vodítko, podle něž by se mohli svobodně rozhodnout, zda aplikaci použijí, či nikoli. Označení/certifikace by se případně měly uzpůsobit pro konkrétní odvětví.

Odůvodnění

Občané neposkytli žádné odůvodnění.

Doporučení č. 23

EU jako silný hráč / průkopník v oblasti virtuálních světů

Doporučení

Doporučujeme, aby se členské státy EU sjednotily a staly se společně silným hráčem / průkopníkem v oblasti kontroly a regulace virtuálních světů a dohledu nad nimi, díky čemuž by udržovaly naše demokratické hodnoty a šířily je do dalších zemí.

Kdo

Evropská komise ve spolupráci se zúčastněnými stranami.

Jak

EU by se měla stát průkopníkem a stanovit rámec, který by podporoval rozvoj virtuálních světů založených na našich demokratických hodnotách. EU bude díky tomu, že vytvoří rámec, jenž jí zajistí prosperitu, vzorem pro ostatní regiony a země. Měla by také poskytnout pobídky, které podpoří a stimulují udržitelnost a růst. Aby se EU stala příkladem pro ostatní země a regiony, měla by pracovat jednotně. Kromě toho by měla odstranit překážky, jež brání zapojení do virtuálních světů – například by měla vytvořit dostatečnou a spolehlivou infrastrukturu.

Odůvodnění

Občané neposkytli žádné odůvodnění.

Zhodnocení doporučení

Občané všechna doporučení ohodnotili na stupnici od 1 do 6. Hodnota 1 znamená s doporučením „nesouhlasím / nepodporuji“ a hodnota 6 znamená „naprosto souhlasím / naprosto podporuji“.

Č.	Doporučení	Průměr
1	Trhy práce v rámci evropských virtuálních světů	5,0
2	Vytvoření harmonizované odborné přípravy na práci ve virtuálních světech	5,0

3	Pravidelný přezkum stávajících pokynů EU, které jsou relevantní pro virtuální světy	4,8
4	Finanční podpora vývoje virtuálních světů	4,8
5	Participativní fóra zaměřená na společný vývoj, předpisy a normy	4,8
6	Certifikace společností a uživatelů pro účely virtuálních světů	4,8
7	Uživatelsky přívětivá „chodba“ nebo „brána“ v metaverzu vedoucí k udělení souhlasu k vybranému způsobu využití údajů	5,0
8	Police, která bude mít působnost a zajišťovat ochranu ve virtuálních světech	4,8
9	Umělá inteligence jako podpora policie ve virtuálních světech	4,1
10	Vzdělávání učitelů v oblasti virtuálních světů a digitálních nástrojů	5,5
11	Volný přístup všech občanů EU k informacím o digitálních nástrojích a k virtuálním světům	5,3
12	Vytvoření oběhových virtuálních světů: práva a odpovědnost občanů a odvětví	4,8
13	Ekologické virtuální světy, které využívají energii z obnovitelných a transparentních zdrojů	4,8
14	Virtuální světy – musíme společně a zodpovědně budovat zdravou budoucnost	5,3
15	Ukazatele zdravých, inkluzivních, transparentních a udržitelných virtuálních světů	5,0
16	Virtuální světy by se měly formovat pomocí vzdělávání a informovanosti – „my dva a metaverzum“	5,1
17	Akt upravující transparentní zabezpečení údajů – „správné údaje ve správných rukách“	5,3
18	Rozvoj digitální infrastruktury	5,3
19	EU musí vypracovat předpisy týkající se digitální identity a případů, kdy se má občanům přiznat a zajistit právo na anonymitu	5,4
20	Přístupnost pro všechny – nikdo nesmí zůstat stranou	4,9
21	Právní rámce k zajištění transparentnosti a ochrany všech osob v metaverzu – upřednostnění zranitelných skupin	4,9
22	Označení/certifikáty EU pro aplikace virtuálních světů	5,2
23	EU jako silný hráč / průkopník v oblasti virtuálních světů	5,0

Doporučení č. 1

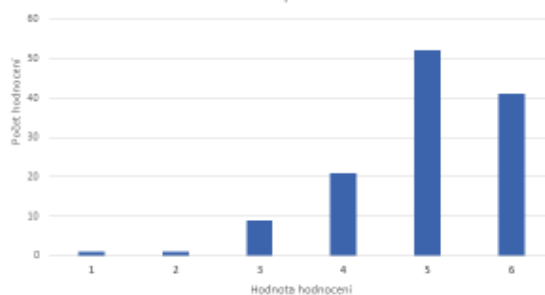
TRHY PRÁCE V RÁMCI EVROPSKÝCH
VIRTUÁLNÍCH SVĚTŮ

Evropská panelová
diskuse občanů
Virtuální světy
Vyjádřete svůj názor

Průměr

5,0

Hodnocení doporučení č. 1

Doporučení č. 2

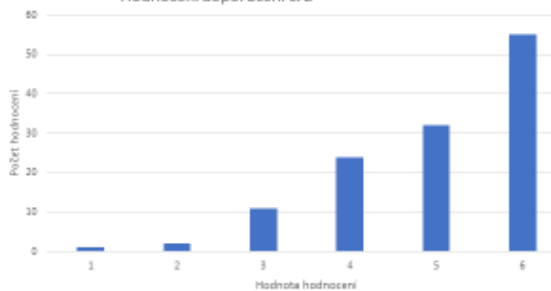
VYTVOŘENÍ HARMONIZOVANÉ ODBORNÉ
PŘÍPRAVY NA PRÁCI VE VIRTUÁLNÍCH
SVĚTECH

Evropská panelová
diskuse občanů
Virtuální světy
Vyjádřete svůj názor

Průměr

5,0

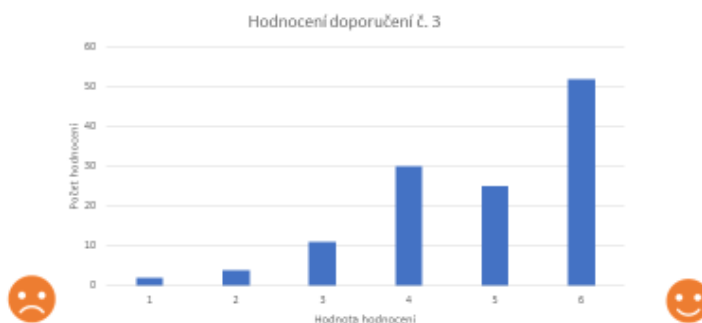
Hodnocení doporučení č. 2

Doporučení č. 3

PRAVIDELNÝ PŘEZKUM STÁVAJÍCÍCH
POKYNŮ EU, KTERÉ JSOU RELEVANTNÍ PRO
VIRTUÁLNÍ SVĚTY

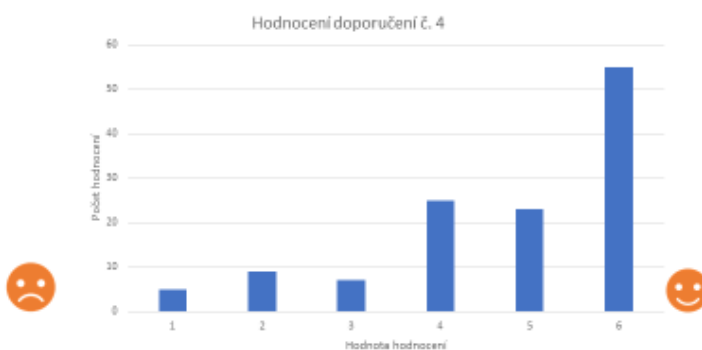
Evropská panelová
diskuse občanů
Virtuální světy
Vyjádřete svůj názor

Doporučení č. 4

FINANČNÍ PODPORA VÝVOJE VIRTUÁLNÍCH
SVĚTŮ

Evropská panelová
diskuse občanů
Virtuální světy
Vyjádřete svůj názor

Doporučení č. 5

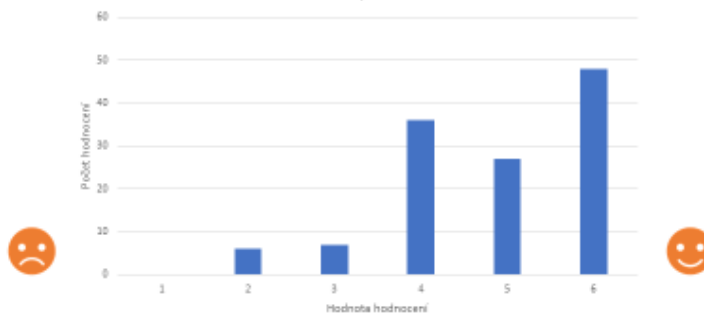
PARTICIPATIVNÍ FÓRA ZAMĚŘENÁ NA
SPOLEČNÝ VÝVOJ, PŘEDPISY A NORMY

Evropská panelová
diskuse občanů
Virtuální světy
Vyjádřete svůj názor

Průměr

4,8

Hodnocení doporučení č. 5

Doporučení č. 6

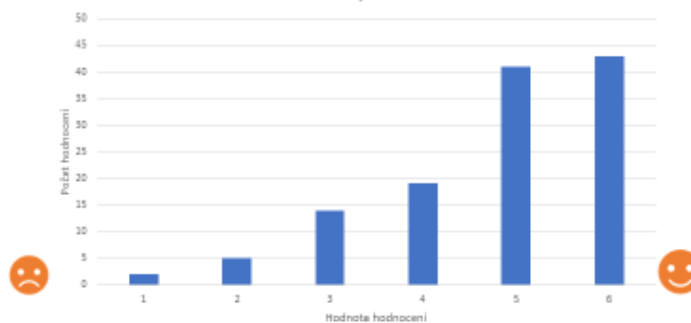
CERTIFIKACE SPOLEČNOSTÍ A UŽIVATELŮ
PRO ÚČELY VIRTUÁLNÍCH SVĚTŮ

Evropská panelová
diskuse občanů
Virtuální světy
Vyjádřete svůj názor

Průměr

4,8

Hodnocení doporučení č. 6

Doporučení č. 7

UŽIVATELSKY PŘÍVĚTIVÁ „CHODBA“ NEBO
„BRÁNA“ V METAVERZU VEDOUcí K UDĚLENÍ
SOUHLASU K VYBRANÉMU ZPŮSOBU
VYUŽITÍ ÚDAJŮ

Průměr

5,0

Evropská panelová
diskuse občanů
Virtuální světy
Vyjádřete svůj názor

Doporučení č. 8

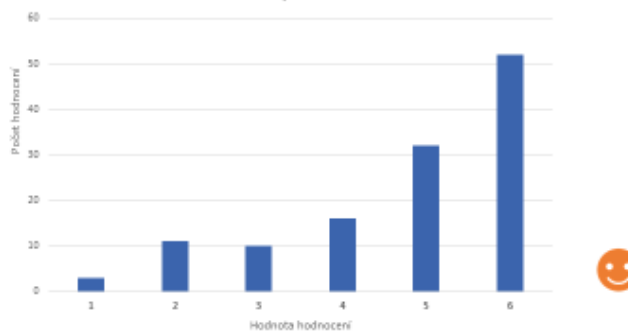
POLICIE, KTERÁ BUDE MÍT PŮSOBNOST
A ZAJIŠŤOVAT OCHRANU VE VIRTUÁLNÍCH
SVĚTECH

Evropská panelová
diskuse občanů
Virtuální světy
Vyjádřete svůj názor

Průměr

4,8

Hodnocení doporučení č. 8

Doporučení č. 9

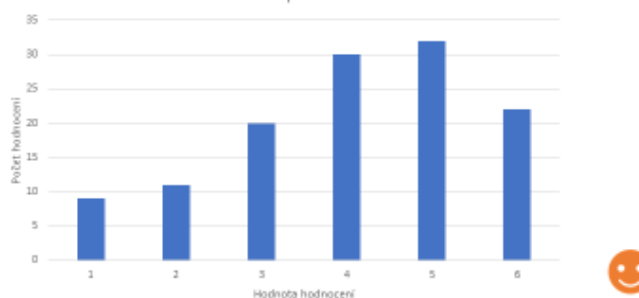
UMĚLÁ INTELIGENCE JAKO PODPORA
POLICIE VE VIRTUÁLNÍCH SVĚTECH

Evropská panelová
diskuse občanů
Virtuální světy
Vyjádřete svůj názor

Průměr

4,1

Hodnocení doporučení č. 9

Doporučení č. 10

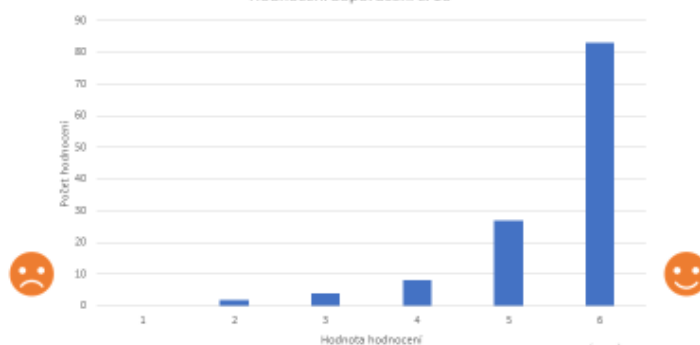
VZDĚLÁVÁNÍ UČITELŮ V OBLASTI VIRTUÁLNÍCH SVĚTŮ
A DIGITÁLNÍCH NÁSTROJŮ

Evropská panelová
diskuse občanů
Virtuální světy
Vyjádřete svůj názor

Průměr

5,5

Hodnocení doporučení č. 10

Doporučení č. 11

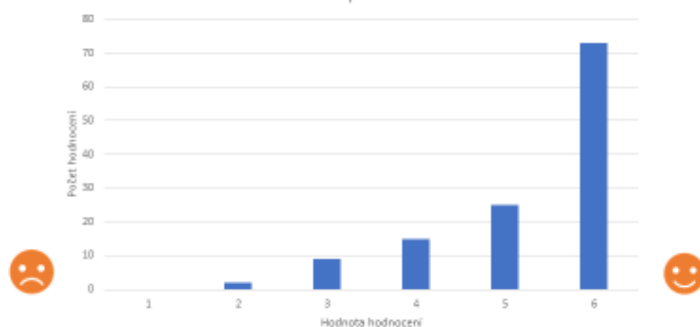
VOLNÝ PŘÍSTUP VŠECH OBČANŮ EU K INFORMACÍM
O DIGITÁLNÍCH NÁSTROJÍCH A K VIRTUÁLNÍM SVĚTŮM

Evropská panelová
diskuse občanů
Virtuální světy
Vyjádřete svůj názor

Průměr

5,3

Hodnocení doporučení č. 11

Doporučení č. 12

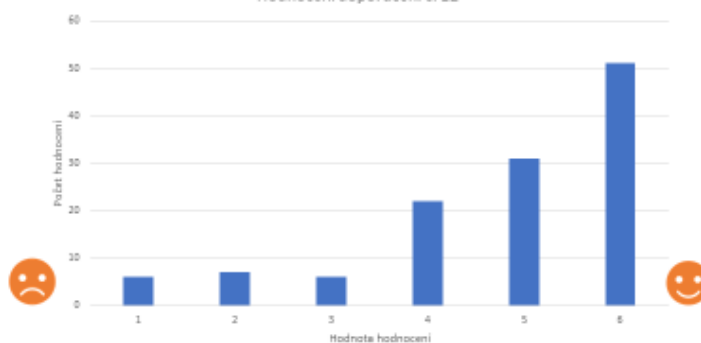
VYTVOŘENÍ OBĚHOVÝCH VIRTUÁLNÍCH SVĚTŮ: PRÁVA
A ODPOVĚDNOST OBČANŮ A ODVĚTVÍ

Evropská panelová
diskuse občanů
Virtuální světy
Vyjádřete svůj názor

Průměr

4,8

Hodnocení doporučení č. 12

Doporučení č. 13

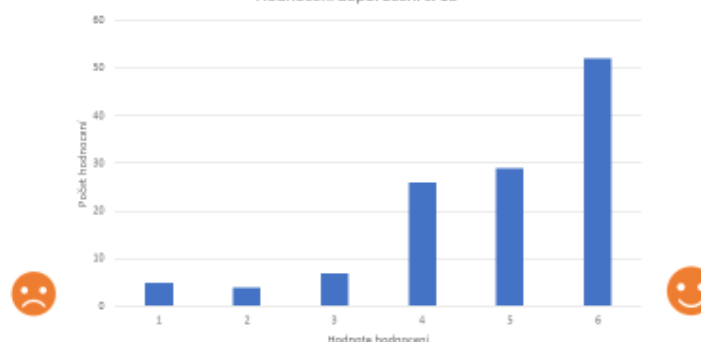
EKOLOGICKÉ VIRTUÁLNÍ SVĚTY, KTERÉ VYUŽÍVAJÍ ENERGIÍ
Z OBNOVITELNÝCH A TRANSPARENTNÍCH ZDROJŮ

Evropská panelová
diskuse občanů
Virtuální světy
Vyjádřete svůj názor

Průměr

4,8

Hodnocení doporučení č. 13

Doporučení č. 14

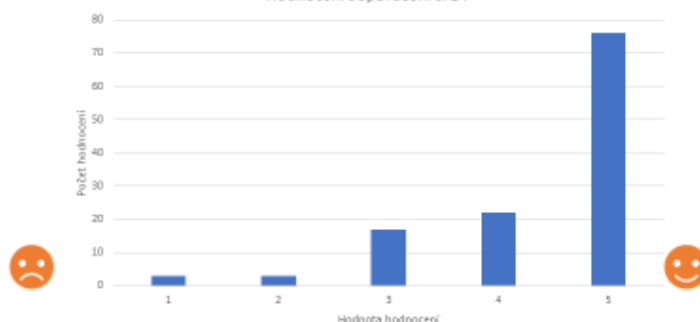
VIRTUÁLNÍ SVĚTY – MUSÍME SPOLEČNĚ A ZODPOVĚDNĚ
BUDOVAT ZDRAVOU BUDOUCNOST

Evropská panelová
diskuse občanů
Virtuální světy
Vyjádřete svůj názor

Průměr

5,3

Hodnocení doporučení č. 14

Doporučení č. 15

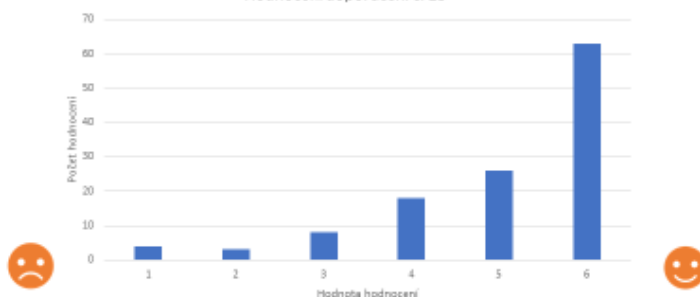
UKAZATELE ZDRAVÝCH, INKLUZIVNÍCH,
TRANSPARENTNÍCH A UDRŽITELNÝCH VIRTUÁLNÍCH SVĚTŮ

Evropská panelová
diskuse občanů
Virtuální světy
Vyjádřete svůj názor

Průměr

5,0

Hodnocení doporučení č. 15

Doporučení č. 16

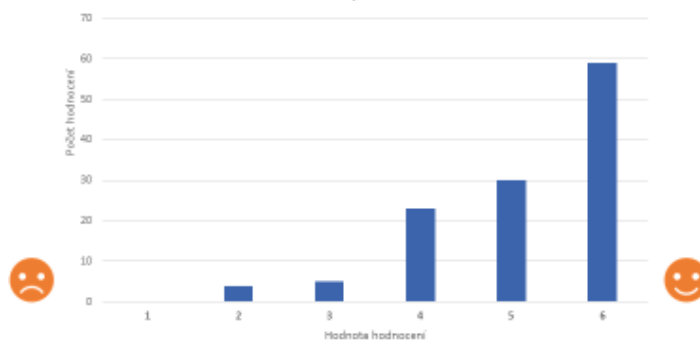
VIRTUÁLNÍ SVĚTY BY SE MĚLY FORMOVAT POMOCÍ
VZDĚLÁVÁNÍ A INFORMOVANOSTI – „MY DVA
A METAVERZUM“

Evropská panelová
diskuse občanů
Virtuální světy
Vyjádřete svůj názor

Průměr

5,1

Hodnocení doporučení č. 16

Doporučení č. 17

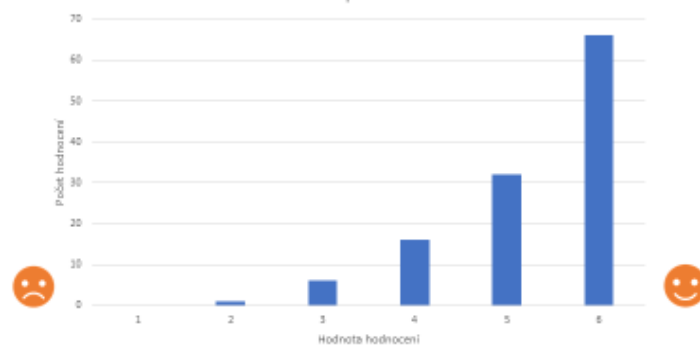
AKT UPRAVUJÍCÍ TRANSPARENTNÍ ZABEZPEČENÍ ÚDAJŮ –
„SPRÁVNÉ ÚDAJE VE SPRÁVNÝCH RUKÁCH“

Evropská panelová
diskuse občanů
Virtuální světy
Vyjádřete svůj názor

Průměr

5,3

Hodnocení doporučení č. 17

Doporučení č. 18

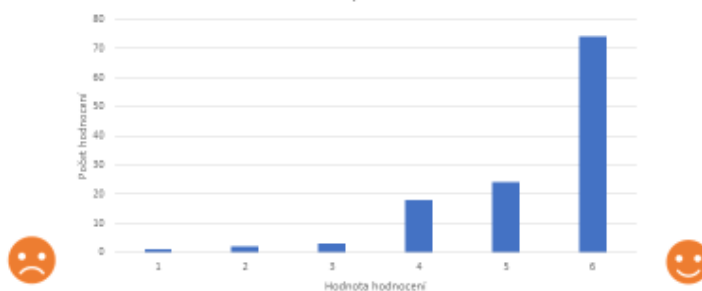
ROZVOJ DIGITÁLNÍ INFRASTRUKTURY

Evropská panelová
diskuse občanů
Virtuální světy
Vyjádřete svůj názor

Průměr

5,3

Hodnocení doporučení č. 18

Doporučení č. 19

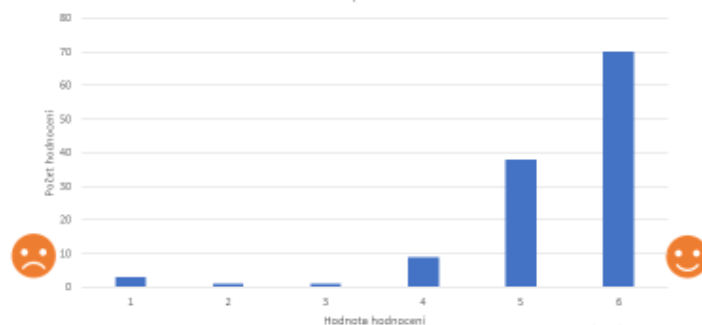
EU MUSÍ VYPRACOVAT PŘEDPISY TÝKAJÍCÍ SE DIGITÁLNÍ IDENTITY
A PŘÍPADŮ, KDY SE MÁ OBČANŮM PŘIZNAT A ZAJISTIT PRÁVO NA
ANONYMITU

Evropská panelová
diskuse občanů
Virtuální světy
Vyjádřete svůj názor

Průměr

5,4

Hodnocení doporučení č. 19

Doporučení č. 20

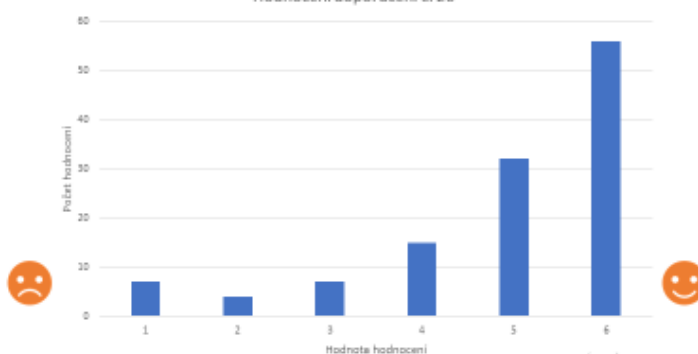
PŘÍSTUPNOST PRO VŠECHNY – NIKDO NESMÍ ZŮSTAT STRANOU

Evropská panelová
diskuse občanů
Virtuální světy
Vyjádřete svůj názor

Průměr

4,5

Hodnocení doporučení č. 20

Doporučení č. 21

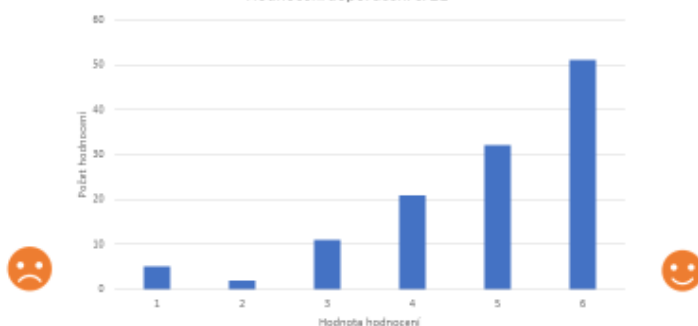
PRÁVNÍ RÁMCE K ZAJIŠTĚNÍ TRANSPARENTNOSTI A OCHRANY VŠECH OSOB V METAVERZU – UPŘEDNOSTNĚNÍ ZRANITELNÝCH SKUPIN

Evropská panelová
diskuse občanů
Virtuální světy
Vyjádřete svůj názor

Průměr

4,9

Hodnocení doporučení č. 21

Doporučení č. 22

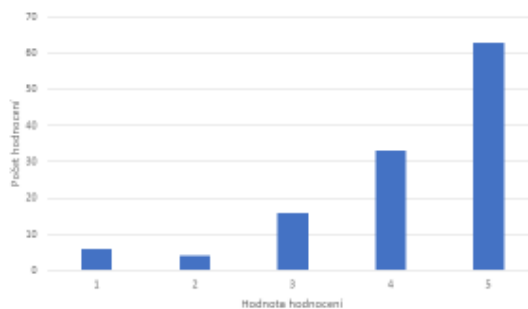
OZNAČENÍ/CERTIFIKÁTY EU PRO APLIKACE VIRTUÁLNÍCH SVĚTŮ

Evropská panelová
diskuse občanů
Virtuální světy
Vyjádřete svůj názor

Průměr

5,2

Hodnocení doporučení č. 22

Doporučení č. 23

EU JAKO SILNÝ HRÁČ / PRŮKOPNÍK V OBLASTI VIRTUÁLNÍCH SVĚTŮ

Evropská panelová
diskuse občanů
Virtuální světy
Vyjádřete svůj názor

Průměr

5,1

Hodnocení doporučení č. 23

